

SXEDIO.FB1

30.6.1943: ΚΛΑΙΟΥΝ ΑΠΑΡΗΓΟΡΗΤΑ ΟΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΤΑΤΑΓΟΥΝ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ ΛΟΓΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ. ΠΟΛΕΜΟ ΚΗΡΥΣΣΕΙ Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ" ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ορισμένοι από τους **731** εθελοντές του ΑΚΕΛ που έπασευσαν να καταταγούν για να πολεμήσουν τον φασισμό και το ναζισμό ανταποκρινόμενοι σε απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματος της **16ης** Ιουνίου **1943** απερρίφθησαν γιατί υπέφεραν από τραχώματα.

Σύμφωνα με τον "Ανεξάρτητο" της **30ης** Ιουνίου αυτοί στους οποίους δεν επιτράπηκε να καταταγούν "είναι δε απαρηγόρητοι και πολλοί έκλαιον".

Ωστόσο οι απορριφθέντες αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν ενώ ήδη από την προηγούμενη είχαν καταταγεί άλλοι **19** από τη Δερύνεια, πέντε από την Πάφο και τρεις από τη Λεμεσό.

Τα έντεκα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ κρίθηκαν απόλυτα υγιή.

Ενώ ο κόσμος του ΑΚΕΛ και η ηγεσία του Κόμματος πανηγύριζαν για την απόφαση να κληθεί ο λαός σε κατάταξη, η Δεξιά παράταξη δεν έδειξε καθόλου ενθουσιασμό. Αντίθετα δεν δημοσίευσε καν, παρά ελάχιστες γραμμές από την απόφαση του ΑΚΕΛ ως και τις επόμενες ενέργειες του.

Η αντίδραση της δεν ήταν εντελώς αδικαιολόγητη γιατί:

1. Η Δεξιά θεωρούσε ότι η ενέργεια του ΑΚΕΛ γινόταν με μεγάλη καθυστέρηση από την Αριστερά της Κύπρου και μάλιστα τέσσερα ολόκληρα χρόνια από την έναρξη του πολέμου, καθώς χιλιάδες κύπριοι είχαν ήδη καταταγεί από το **1939** και πολέμησαν στο ελληνικό μέτωπο ή κατατάγηκαν αργότερα στα επόμενα τέσσερα δύσκολα χρόνια του πολέμου.

2. Η Δεξιά θεωρούσε επίσης ότι ο πόλεμος είχε

αρχίσει ήδη να τελειώνει με τον θρίαμβο των συμμάχων στην Αφρική και την έναρξη του τέλους του πολέμου με αποβιβάσεις συμμαχικών στρατευμάτων στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Ιταλία όπου ήδη ένα, ένα τα νησάκια της χώρας έπεφταν στους συμμάχους (Παντελλερία 11 Ιουνίου, Λαμπηδούσα 12 Ιουνίου, Λινόζα 14 Ιουνίου και φυγή στις 14 του Μουσολίνι-) αλλά και καθώς περισφιγγόταν ο κλοιός εναντίον της Ιταλίας, πύκνωναν οι βομβαρδισμοί εναντίον της Γερμανίας ενώ στο ρωσικό μέτωπο οι δυνάμεις του Στάλιν σημείωναν επιτυχίες.

Κατά την άποψη παραγόντων της εποχής η απόφαση του ΑΚΕΛ να καλέσει τα μέλη του να καταταγούν στον στρατό οφειλόταν και σε μερικούς άλλους παράγοντες, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, όπως:

1. Η έκκληση της Τρίτης Διεθνούς, που έπνεε τα λoίσθια, προς τα διάφορα κομμουνιστικά κόμματα να συνενώσουν τις δυνάμεις τους εναντίον του φασισμού.

2. Η ίδρυση του του Κυπριακού Εθνικού Κόμματος ΚΕΚ της Δεξιάς, και

3. Η απειλή για "πόλεμος" της εφημερίδας "Ελευθερία" εναντίον του ΑΚΕΛ γιατί δεν είχε καλέσει τον κόσμο του να καταταγεί στο στρατό και να πολεμήσει έμπρακτα τον φασισμό στο μέτωπο.

Το ΚΕΚ είχε αναφέρει μεταξύ των πρώτων στόχων του ότι ήταν να προωθήσει "την περαιτέρω δυνατήν εν τω διεξαγωμένω νυν υπέρ της ελευθερίας και της δικαιοσύνης συμμαχικώ αγώνι συνεισφοράν της νήσου" και αυτό προφανώς ανησύχησε το ΑΚΕΛ ότι ήταν δυνατό το νέο κόμμα να πάρει την πρωτοπορία στον αντιφασιστικό αγώνα.

Από τη άλλη η εφημερίδα "Ελευθερία" τη γνώμη της οποίας το ΑΚΕΛ λάμβανε πολύ σοβαρά υπόψη είχε προειδοποιήσει τον Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ Πλουτή Σέρβα λίγες μέρες πριν ληφθεί η απόφαση του ΑΚΕΛ ότι θα κήρυσσε τον πόλεμο εναντίον του για τη στάση που τηρούσε το Κόμμα έναντι του πολέμου:

Εγγραφε μάλιστα ο διευθυντής της "Ελευθερίας Δ.Θ. Σταυρινίδης σε άρθρο του στις 26 Ιουνίου σε

σειρά άθρων του για τη στάση του ΑΚΕΛ:

"Αλλ' ήλθε κάποτε η ώρα να ξεσκεπασθεί όλως διόλου η ταρτουφική πολιτική των. Και αυτό συνέβη δις, ότε πέρυσιν εκλήθησαν αρμοδίως να δώσουν κατάλογον των εξ αυτών επιθυμούντων να καταταχθούν υπό τας σημαίας, διά να πολεμήσουν ενεργώς τον φασισμόν και, υποσχεθέντες μετά συγκινήσεως να το πράξουν, ελησμόνησαν να επανέλθουν μετά ή άνευ καταλόγου και ότε διά της περιφήμου επιστολής των της 29ης Μαΐου 1942 προς την Α.Ε. τον Κυβερνήτη αντετάχθησαν διαρρήδην κατά της μεγαλυτέρας εις έμψυχον υλικόν συνδρομής της Κύπρου εις την πολεμικήν προσπάθειαν.

Επεκαλέσθησαν εν τη επιστολή των εκείνη σωρείαν αιτιάσεων ακόμη και αυτές "της τιμής των τροφίμων, που ρυθμίζονται πολλές φορές κατά τρόπο ακατανόητο και ασύμφορο στο λαό" και "τα μεροκάματα που είναι κατά πολύ χμηλότερα από τον τιμάριθμο της ζωής" προσποιούμενοι δε ότι δεν εγνώριζον τους ηθικούς σκοπούς του συμμαχικού αγώνος- ούτε του ρωσικού- έθεταν διαφόρους όρους και προϋποθέσεις διά την περαιτέρω συμβολήν της νήσου εις την πολεμικήν προσπάθεια. Αλλ' οι άνθρωποι έχουν πρόχειρον την δικαιολογίαν. Τότε, πιθανώς επρόκειτο περί υποχρεωτικής στρατολογίας και δι' αυτό ετραβήξαμε τα ρούχα μας, μακρυνά από τη φωτιά. ενώ, εάν επρόκειτο περί εθελουσίας κατατάξεως, θα ήτο διαφορετική η στάσις μας. Αλλά μετά 3 ημέρας από της επιστολής των εκείνης εδημοσιεύετο εις τον τύπον μία επίσημος πρόσκλησις προς πύκνωσιν των τάξεων της κυπριακής εθελοντικής δυνάμεως. Πώς υπεδέχθησαν την πρόσκλησιν ταύτην οι άνθρωποι του αντιφασιστικού πολέμου. Ποίαν εγκύκλιον εξαπέλυσε το ΑΚΕΛ διά να προτρέψη έστω και μόνους τους οπαδούς του προς κατάταξιν εις την εθελοντικήν αυτήν δύναμιν. Ως κόμμα αρχηγούμενον από έξυπνους και πατριώτας ετήρησεν απλούστατα σιγήν.

Και συνέχισεν έως προ ολίγων ημερών την σκόπιμον σιγήν, έως ότου αντελήφθη καλώς πλέον, ότι

δεν υπήρχεν άλλη διέξοδος. Μίαν των Κυριακών κατά τα μέσα της παρελθόντος Μαΐου οι εν Βαρωσίοις οπαδοί του ΑΚΕΛ είχαν κατακλύσει τας οδούς της πόλεως πανηγυρίζοντες την νίκην της Β. Αφρικής και κραυγάζοντες επιμόνως διά "το άνογιμα δευτέρου μετώπου".

Η "Ελευθερία" υπέδειξε τότε εις τους ακάπνους πανηγυριστάς της ξένης δι' αυτούς νίκης, αφού ουδέν είχαν εισφέρει εις αυτήν, ότι το άνοιγμα του δευτέρου μετώπου δεν γίνεται με φωνές και πανηγύρια, αλλά πρέπει να υποβοηθηθή με κατάταξιν εις τα εθελοντικά μας σώματα.

Ηναγκάσθημεν να επανέλθωμεν την 23ην Μαΐου δι' άρθρου μας, υπό τον τίτλον "προς τον παρόν" με περισσοτέραν αυστηρότητα και να τους υπομνήσωμεν ότι ήτο καιρός "όπως αναθεωρήσουν την μέχρι τούδε αξιοθρήνητον στάσιν των". Οτι "εάν επιθυμούν να ίδουν τερματιζόμενον το ταχύτερον τον πόλεμον, δεν έχουν παρά να ενισχύσουν την πολεμικήν προσπάθειαν, πυκνώνοντες τας τάξεις των δύο Κυπριακών σωμάτων και προπαγανδίζοντες την εις αυτά εγγραφήν, όντες βέβαιοι ότι μόνον έτσι θα προσφέρουν και την πλέον αποτελεσματικήν βοήθειαν προς την ξένην χώραν, διά την οποίαν λιποθυμεί από συγκίνησιν η διεθνής καρδιά των".

Ο τίτλος του άρθρου μας εκείνου υπεδήλου σαφώς, ότι θα επανηρχόμεθα συντόμως επί του θέματος. Ο έντιμος δήμαρχος Λεμεσού και Γεν. Γραμματεύς του ΑΚΕΛ κ. Σέρβας, άλλως τε απευθυνόμενος προς τον διευθυντήν της "Ελευθερίας" δι' ανοικτής επιστολης δημοσιευθείσης εν τω κυριωτέρω δημοσιογραφικώ οργάνω του "Ανεξαρτήτω" την 20ην τρέχοντος ωμολόγησε τα εξής: " Τελευταία πριν από ένα μήνα συναντηθήκαμε εντελώς τυχαία... και άκουσα ότι σύντομα θα μας κηρύττατε τον πόλεμο... Αποχαιρετιστήκαμε κι ανάμενα τον πόλεμον εναντίον του κόμματος μας. Ο πόλεμος τον οποίον προανηγγείλαμεν εις τον έντιμον Γενικ. Γραμματέα του ΑΚΕΛ δεν απέβλεπεν εις τίποτε άλλο παρά να φέρη

εις δυνατόν τους διευθύνοντας το προσωπικόν αυτό Κόμμα εις θεογνωσίαν, να καταδείξη το ριζικώς εσφαλμένον της μέχρι τούδε πολιτικής των και των μεθόδων των, να στρέψη την προσήλωσιν των εκ των διεθνιστικών οριζόντων προς τα γνήσια εθνικά ιδεώδη, ν' αποτρέψη αυτούς τα γνήσια εθνικά ιδεώδη, ν' αποτρέψη αυτούς εκ της συνεχίσεως του ολεθρίου εμφυλίου πολέμου των τάξεων και της διαστάσεως της Κυπριακής ενότητος και να δείξη εις αυτούς τον μόνον σκληρόν και πλήρη θυσιών μεν, αλλά και τίμιον δρόμον προς εξυπηρέτησιν και του Έθνους και της Κύπρου και του συμμαχικού αγώνος.

Εν τω μεταξύ έβλεπε το φως το Κυπριακόν Εθνικόν Κόμμα με την διακήρυξιν των πραγματικών εθνικών σκοπών του, εν οίς και η παροχή της μεγαλυτέρας δυνατής ενισχύσεως εις την πολεμικήν προσπάθειαν, και ηρχίσαμεν γράφοντες. Αλλ' ω του θαύματος, το απόγευμα της 16ης Ιουνίου ελήφθη υπό του ΑΚΕΛ η γενναία απόφασις περί εγγραφής μελών του εις τας κυπριακάς στρατιωτικάς δυνάμεις. Ιδού η πολιτική, διά την οποίαν επί τέσσαρα έτη επιμόνως ηγωνίζεσθε, έγινε επί τέλους ασπαστή από το μόνον έως τώρα παγιωμένον Κυπριακόν Κόμμα. Ιδού ο Σάυλος ανέβλεψε και έγινε Παύλος".

Ο πόλεμος που είχε προαναγγείλει η "Ελευθερία" ότι θα κήρυσσε εναντίον του ΑΚΕΛ εκδηλώθηκε, με σειρά άρθρων, στις 16 Ιουνίου, ημέρα που λαμβανόταν η απόφαση για κατάταξη στο στρατό των μελών του Κόμματος, μαζικά, πράγμα που γινόταν, ωστόσο, για πρώτη φορά στην Κύπρο.

Στα άρθρα αυτά επικρινόταν έντονα η στάση του ΑΚΕΛ έναντι του πολέμου ενώ στις 18 Ιουνίου, δυο ημέρες μετά που εκδόθηκε η ανακοίνωση της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ με τη οποία καλούντο τα μέλη του σε επιστράτευση αντί να δημοσιεύσει την απόφαση, δημοσίευσε ειδησεοσχόλιο με το οποίο επιτίθετο και πάλι εναντίον του:

" Εις εσπευσμένην συνεδρίαν των μελών της κεντρικής επιτροπής του ΑΚΕΛ συγκροτηθείσαν το απόγευμα της προχθές εν Λευκωσία συνελήφθη η

απόφασις, όπως απευθυνθή έκκλησις προς όλα τέλη του Κόμματος να σπεύσουν να καταταχθούν εις τας ενόπλους δυνάμεις προς ενίσχυσιν του Συμμαχικού αγώνος. Περί πλέον απεφασίσθη όπως επιτραπή εις 11 έκ των μελών της Κεντρικής Επιτροπής να εγγραφούν εις το Κυπριακόν Σύνταγμα. Τα άλλα μέλη υποχρεούνται να παραμείνουν προς συνέχισιν της κομματικής εργασίας".

Να τρίψωμεν τους οφθαλμούς εξ εκπλήξεως; Οχι. βέβαια. Είναι τόσαι αι μεταμορφώσεις του διειτούς αυτού Κόμματος, ώστε να μη εκπλήττη πλέον κανένα καμμία απόφασις και διακήρυξις του. Ημείς πάντως υποδεχόμεθα μετ' ίδιαιτέρας χαράς σαν απερίφραστον καταδίκην της μέχρι τούδε στάσεως του, έναντι του συμμαχικού αγώνος. Προ ενός, έτι, έτους, λόγω γενομένου υπό της Α.Ε. του Κυβερνήτου περίπου μεγαλυτέρας συμμετοχής της Νήσου εις την πολεμικήν προσπάθειαν, το ΑΚΕΛ είχε ξιφουλκήση δι' υπομνήματος εναντίον της τοιαύτης ιδέας, κηρύξαν αποχήν του λαού εκ της στρατιωτικής υπηρεσίας εκτός εάν ήθελον πραγματοποιηθή ωρισμένα προϋποθέσεις, τας οποίας τούτο έθετε ρητώς προς την Κυβέρνησιν. Καμμία εκ των προϋποθέσεων τούτων δεν επραγματοποιήθη. Συνετελέσθη όμως προ ολίγων ημερών εν ιστορικών γεγονός. Η διάλυσις της Τρίτης Διεθνούς και η διά του κυκνείου άσματος της προτροπή προς άπαντας τους πιστούς της, όπως ενισχύσουν ενεργώς τον συμμαχικόν αγώνα.

Ωπωςδήποτε το ΑΚΕΛ εμφανίζεται να ξεσχίζει σήμερον το υπόμνημά του εκείνο, να απαρνήται η μέχρι τούδε πολιτική του έναντι του πολέμου και του ακηθινού συμφέροντος της Ελλάδος και της Κύπρου και να υψώνη την πολεμικήν σημαίαν συντασσόμενον εν τούτω προς την μόνην υγιά κυπριακήν πολιτικήν. Δεν γνωρίζομεν, βεβαίως, εάν η αποφασισθείσα νέα στροφή θα επηρεάση μέχρι τσοούτου και τον έντ. δήμαρχον Λεμεσού κ. Πλουτήν Σέρβαν, ώστε να βαδίση επί τα ίχνη ενός τετιμημένου προκατόχου του, του αειμνήστου Χριστοδούλου Σώζου, ο οποίος όταν είδε την Ελλάδα

μαχομένην τω **1912** έσπευσε χωρίς να ερωτήση κανένα να λάβη την άδειαν κανενός και προσέφερε τον βραχίονά του εις την Πατρίδα και έπεσε μαχόμενος ηρωϊκώς υπέρ των απαραγράπτων εθνικών δικαίων".